

GŁOS PODHALA

aktualny tygodnik powiatów: gorlickiego, jasielskiego, limanowskiego, nowosądeckiego, nowofarskiego i żywieckiego
POD KIEROWNICTWEM KOMITETU REDAKCYJNEGO.

Adres Redakcji i Administracji: Nowy Sącz, ul. Jagiellońska 5.	Własne oddziały redakcyjne na całym Podhalu. Redaktor naczelny przyjmuje codziennie od 4—5 po południu.	Godziny urzędowe Redakcji: od 10—11 przedpoł. i od 4—6 popoł.
PRENUMERATA: Miejscowa miesięcznie wraz z dostawieniem do domu; 80 gr. Zamiejscowa miesięcznie 1 zł. Wpłacać na konto czekowe Administracji.	Konto czekowe P. K. O. 409.090 Telefon Nr. 210.	CENY OGŁOSZEŃ: Ogłoszenie zwykłe za 1 mm. 40 gr., w tekście 50 gr., przed tekstem 80 gr. Kolumny ogłoszeń zwykłych składają się z trzeciej szpalt. — Przy miesięcznym względnie dłuższym ogłoszeniu znaczna zniżka.

Spółdzielczość rolnicza

NA TLE NOWEJ USTAWY O SPÓŁDZIELNIACH.

Trzy główne działy spółdzielczości rolniczej istnieją w Polsce; spółdzielczość kredytowa, wytwórcza i rolniczo handlowa. Każdy dział spełnia ważne zadanie gospodarcze — na podkładzie pewnej głębszej wspólnej idei.

Kasy Stefczyka łąpią lichwę na wsi. Podstawowym ich zadaniem jest gromadzenie oszczędności społecznych i udzielanie z tych źródeł pożyczek, potrzebującym gotówki rolnikom, przede wszystkim na cele wytwórcze. W obecnych ciężkich czasach, zadanie to nie może być w całej pełni wykonane, dlatego Kasy Stefczyka muszą korzystać z pożyczek od instytucji centralnych. Oszczędności składane w Kasach nie wystarczają, znacznie więcej jest zapotrzebowań na pożyczki, niż wkładów oszczędnościowych. Dobrze prowadzone Kasy mają jednak i dziś sporo wkładów i stopniowo zmniejszają w swoim obrocie udział obcych kapitałów. Przy utrzymaniu wartości złotego i po ustąpieniu kryzysu, praca w tym kierunku rozwijać się będzie planowo, zapewniając wsi naszej najlepsze użytkowanie oszczędności społecznych.

W dziale spółdzielni wytwórczych pierwsze miejsce zajmują młeczarnie. Gospodarcze ich znaczenie polega na tym, że otwierają one rynki zbytu na nabiół najmniejszym nawet producentom, którzy bez zrzeszenia się nie mogliby zupełnie myśleć o łączności z dużymi rynkami zbytu. Zjednoczenie spółdzielni w związki handlowe otwiera nawet dla tego działu naszej produkcji rynki zagraniczne. — Dziś, kiedy w okresie kryzysu, ceny na masło załamały się, i niektóre młeczarnie walczą z trudnościami, tembardziej potrzeba im sprawnej gospodarki.

Spółdzielnie rolniczo handlowe mają do spełnienia bardzo ważne zadanie gospodarcze, z których najważniejszym jest ujęcie w swoje ręce handlu zbożem. Nad rolnictwem naszym ciąży nadmiernie pośrednictwo handlowe. Dobra spółdzielnia rolniczo-handlowa jest regulatorem cen, w myśl interesów rolniczych. Niestety, w okresie kryzysu wiele spółdzielni z tego działu załamało się. Trzeba będzie odbudować ten ruch nanowo, na lepszych, niż dotąd, podstawach.

Nowa ustawa o spółdzielniach, — wzmacniając znacznie kontrolę nad spółdzielniami, ze strony Związków Rewizyjnych Państwowej Rady Spółdzielczej i miejscowych władz spółdzielni — zachowuje w całej pełni podstawowo społeczne i demokratyczne zasady — prowadzenia każdej spółdzielni. Ustawa zachowuje przede wszystkim zasadę, że w spółdzielniach każdy członek ma jeden głos bez względu na ilość wniesionych udziałów.

Ważną cechą zrzeszeń spółdzielczych jest to, że łączą się tu naprawdę ludzie i ich praca, a nie ich pieniądze. Gdyby wprowadzić zasadę, że każdy nowy dział daje nowy głos, mielibyśmy przekreślenie spółdzielczości, gdyż każdą spółdzielnię mogliby wówczas opanować posiadacze większych kapitałów. Naprzykład spółdzielnia rolniczo han-

dlowa mogłaby przejść w ręce kilku zamożnych ludzi, którzy chcieliby dorabiać się kosztem ogółu zrzeszonych.

Ustawa dalej zachowuje zasadę, że spółdzielnia jest zrzeszeniem dobrowolnym, a przytem nie stawiającem ograniczeń przybywania nowych członków. — Jedyną przeszkodą do przyjęcia członka spółdzielni może być jego nieuczciwość. Natomiast dostęp solidnego rolnika do spółdzielni będzie umożliwiony, bo tylko przy zachowaniu tego warunku spółdzielczość może spełnić swoje zadania wobec szerszych mas rolniczych.

Spółdzielczość więc, w przeciwstawieniu do spółki akcyjnej, nigdy nie jest zamknięta dla wpływu nowych członków lub nowych udziałów, ma przeto możliwości rozwojowe nieograniczone i może wciągając do swej działalności stopniowo członków poprzednio nieświadomych co do celowości takiej zbiorowej pracy.

Ma to wielkie znaczenie, zwłaszcza w środowisku wiejskiem, w odniesieniu do spółdzielni rolniczych. Ustawa utrzymuje dalej ograniczenie zysku od wpłaconych udziałów do godziwego oprocentowania kapitału. Spółdzielnia jest zrzeszeniem dla gospodarczych korzyści członków, a nie dla wysokiego oprocentowania udziałów. — Naprzykład spółdzielnia rolniczo-handlowa musiałaby rolnikom mniej płacić za dostarczone zboże lub też drożej brać za towary, gdyby chciała wysoko oprocentować udziały.

Wreszcie nowela do ustawy zachowuje tworzenie w spółdzielniach funduszy niepodzielnych, będących społecznym dorobkiem zrzeszonych. — Szczególnie ważnym w odniesieniu do spółdzielni rolniczych jest wprowadzenie przez nowelę zasady większej odpowiedzialności za wykonanie swoich obowiązków przez zarządy spółdzielni, rady nadzorcze i komisje rewizyjne, a jeżeli chodzi o kontrolę zewnątrz, przez Zw. Rewizyjne i lustratorów.

Trzeba przyznać, że w spółdzielniach rolniczych było pod tym względem wiele braków. — Zarządy często nie pracowały sprawnie, a rady nadzorcze w wielu wypadkach były, jak to się mówi, „malowane”. Kto się podejmie społecznego obowiązku w instytucji, zwłaszcza gdzie jest zbiorowy dorobek, musi go wykonywać z całą odpowiedzialnością — oto jest słuszną zasadą, którą wprowadza nowela.

Niejedną spółdzielnią rolniczą, zwłaszcza młeczarską lub rolniczo handlową, dałaby się nawet w okresie tak ciężkiego — jak obecny, — kryzysu, ocalić i rozwinąć, gdyby zasada większej odpowiedzialności miejscowych działaczy i pracowników spółdzielni, była wcześniej wprowadzona.

Ważnym jest także dla spółdzielni rolniczych przepis, który nakłada na związki rewizyjne obowiązek kontrolowania spółdzielni raz na rok, a nie jak dotychczas — przynajmniej raz na dwa lata. Od tej zasady może być zrobiony wyjątek tylko za zgodą rady spółdzielczej. W praktyce wiejskiej wiemy, że dobrze prowadzona Kasa Stefczyka

może nie być kontrolowana co roku przez Związek, natomiast co do spółdzielni, trudniejszych do prowadzenia, a więc młeczarskich i rolniczo handlowych, warunek corocznej rewizji będzie zbawienny w swych skutkach.

Bardzo ważnym punktem jest także odpowiedzialność lustratorów za przedstawienie stanu spółdzielni zgodnie z rzeczywistością. W dotychczasowej praktyce bywało czasami tak, że stan spółdzielni rolniczo handlowej nie był na walnych zgromadzeniach należycie ujawniany, co powodowało potem straty i upadek spółdzielni.

Po wadliwym okresie rozwoju spółdzielczości rolniczej, wskutek olbrzymiego kryzysu gospodarczego i błędów organizacyjnych, — wieś wstępuje obecnie w tej sprawie w nowy etap. Bez spółdzielczości — niema dobrobytu i kultury na wsi. Oto wielka prawda, która powinna przeniknąć do świadomości ogółu wiejskiego.

Zwalczajmy chwasty!

Niejednokrotnie zdarzało mi się spotkać pola, na których właściwie zasianych zbóż, trzebaby się specjalnie doszukiwać, — zato wszelkiego rodzaju chwastów — co niemiara.

Wielka ilość chwastów na polu dowodzi zawsze, że za mało uwagi zwracamy na zapobieganie w pojawianiu się chwastów, gdyż najwłaściwszym sposobem w walce z chwastami jest zapobieganie w ich pojawianiu się. Późniejsza walka z rosnącymi już chwastami, która pociąga za sobą dużo nakładu pracy i kosztów, jest niczem innym, jak tylko wynikiem niedopatrzania w początkach. — Zadaniem każdego rolnika powinno być zatem starać się, by nie dopuścić do pojawienia się chwastów w jego polu.

Środków do zwalczania chwastów jest kilka, z których najracjonalniejsze pokrótce omówimy.

Pierwszym, i że tak powiem, podstawowym, będzie uregulowanie wilgotności przez drenowanie lub osuszanie przy pomocy rowów. Mógłby ktoś powiedzieć, że jest to zbyt kosztowny sposób w walce z chwastami, jednak trzeba wziąć pod uwagę, że meljoracji takich nie przeprowadza się wyłącznie dla celów walki z chwastami — bez meljoracji jednak trudno jest naprawdę prowadzić walkę z chwastami.

Drugim sposobem będzie unikać świadomego wysiewania nasion chwastów, czego dokonuje się niestety, bardzo często. Jeżeli ktoś sieje niedoczyszczonym ziarnem, nie zwraca uwagi na wszelkiego rodzaju plewy — zgoniny, spasa je bydlętem, bez uprzedniego zaparzenia lub wreszcie, jeżeli ktoś poślednie zboże bez srotowania — ten świadomie zasiewa nasiona chwastów. Na czystość zboża, — przeznaczonego do siewu, trzeba zwracać baczną uwagę, o czym zresztą pisałem już dawniej, tak samo pilną uwagę zwrócić należy na plewa i zgoniny spasane bydlętem, które, niedojedzone, trzeba składać na kupę kompostową.

Oile w swoim czasie nie zapobiegliśmy pojawieniu się chwastów, to w dalszej walce zasadniczym sposobem będzie bronowanie. Piersza włóka na wiosnę pobudzi chwasty do rozwoju i przy za-

